

Основні тенденції розвитку світу в другій половині XX – на початку XXI ст. Глобальні виклики та цінності сучасного світу.

Міні-презентація · матеріал уроку без тестів

Що потрібно зрозуміти на уроці

Головна думка. У другій половині XX — на початку XXI ст. НТР, комп'ютеризація та розвиток інформаційних систем сприяли переходу від індустріального до постіндустріального (інформаційного) суспільства. Одночасно посилилася глобалізація, зросла взаємозалежність держав і загострилися глобальні проблеми.

- характеризувати постіндустріальне суспільство;
- пояснювати роль НТР і високих технологій;
- визначати зміни у структурі економіки та праці;
- пояснювати сутність глобалізації;
- називати основні глобальні проблеми сучасності.

1. Перехід до інформаційного суспільства

Наприкінці 1960-х — на початку 1970-х років зміни в економіці та соціальній структурі почали набувати принципово нового характеру. Підручник називає це переходом від індустріального до постіндустріального суспільства. У ньому провідна роль належить науці, освіті, знанням, новим технологіям, комп'ютеризації, інформаційним системам і творчій діяльності людини. Більшість населення постіндустріальних країн працює у сфері послуг.

Постіндустріальне (інформаційне) суспільствоЕтап розвитку, в якому провідну роль відіграють знання, наука, освіта, інформація й технології.

Високі технологіїНайновіші, найбільш наукоємні технології сучасності.

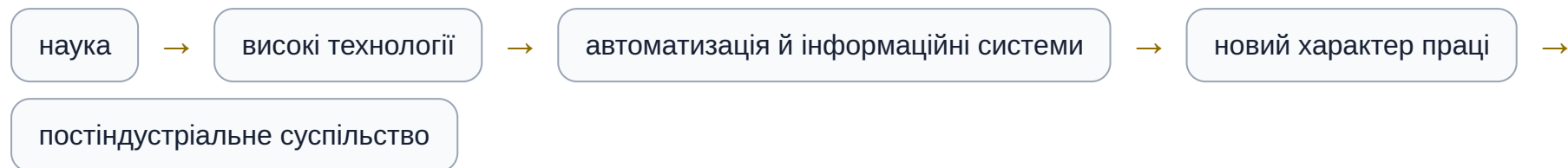
2. Як змінюється економіка і праця

Зростає частка сфери послуг, виробництва інтелектуального та науково-технічного продукту. У міжнародній торгівлі більшу роль відіграють високотехнологічні товари, інтелектуальна власність і туристичні послуги. Сучасний ринок потребує мобільних працівників, здатних швидко переорієнтовуватися й опановувати нові види діяльності.

Індустріальна логіка	Постіндустріальна логіка
Переважає велике машинне виробництво	Зростання ролі сфери послуг та інтелектуального продукту
Працівник часто зосереджений на одній операції	Працівник регулює процеси та постійно переучується
Матеріальне виробництво в центрі економіки	Знання, інформація і технології стають ключовими ресурсами

3. НТР — двигун змін

Науково-технічна революція охопила енергетику, інформаційні технології, автоматизацію, роботизацію, створення нових матеріалів, генну інженерію та біотехнології. Наука перетворилася на безпосередню продуктивну силу, а Земля — на дедалі єдиніший інформаційний простір.

4. Освіта й знання

Інформаційне суспільство висуває нові вимоги до освіти. У розвинених країнах поширюється концепція неперервної освіти. Значення університетів зростає, адже вони не лише навчають, а й проводять фундаментальні та прикладні дослідження, готують фахівців і беруть участь у розв'язанні суспільно важливих завдань. Академічна свобода та університетська автономія розглядаються як важливі цінності громадянського суспільства.

5. Глобалізація

Глобалізація означає величезне розширення і ускладнення взаємозв'язків та взаємозалежності людей і держав. Вона проявляється у швидкому поширенні інформації, технологій і культурних практик, зростанні міжнародної торгівлі та фінансів, міграції, інтеграції й появі проблем, які неможливо розв'язати в межах однієї країни.

Глобалізація Всесвітнє посилення взаємозв'язків і взаємозалежності людей та держав.

Глобальні проблеми Проблеми, що потребують спільних зусиль світової спільноти.

6. Етапи розвитку світу після 1945 року

Період	Головні риси за підручником
1945 — середина 1970-х	Поразка нацизму, створення ООН, деколонізація, формування нової системи міжнародних відносин.
1970–1990-ті	Крах комуністичних режимів у Центрально-Східній Європі, розпад СРСР, завершення «холодної війни».
1990-ті — початок XXI ст.	Посилення глобалізації завдяки НТР, інформатиці та зв'язку.
Початок XXI ст.	Міжнародний тероризм, проблеми безпеки, міграція, екологічні виклики, інформатизація.

7. Основні глобальні виклики

- запобігання війнам і поширенню зброї масового ураження;
- міграція та проблема біженців;
- енергетична проблема;
- екологічна криза і глобальне потепління;
- демографічні проблеми;
- голод і бідність;
- небезпечні хвороби;
- тероризм і міжнародна безпека.

Спільною рисою цих проблем є те, що вони виходять за межі окремих держав і потребують міжнародної співпраці.

8. Позитивні й негативні сторони глобалізації

Позитивні прояви	Негативні прояви
Швидкий обмін інформацією й технологіями	Поширення криз на багато країн
Культурний та освітній обмін	Тиск масової культури на національні культури
Розвиток міжнародної торгівлі й інтеграції	Поглиблення соціально-економічної нерівності
Зближення людей і народів	Транснаціональний характер тероризму та інших загроз

9. Цінності й толерантність

Глобалізація посилює контакти між різними культурами, релігіями та національними спільнотами. У Декларації ЮНЕСКО 1995 р. толерантність пов'язана з повагою до різноманіття, прав людини, плюралізму, демократії та правопорядку. Водночас толерантність не означає відмову від власних переконань чи терпимість до соціальної несправедливості.

Підсумок уроку

НТР і перехід до постіндустріального суспільства зробили знання, інформацію та технології ключовими чинниками розвитку. Глобалізація зблизила країни й народи, але водночас зробила їх більш залежними від спільних ризиків та проблем.